



RENE GIRARD (1923. -)

SADRŽAJ

1. ŽIVOT I DJELA

1. ŽIVOT I DJELA

Povjesničar literature. Bavi se i teorijom društva i to, slično kao i Freud konstrukcijama porijekla religije¹. Girard polazi od nagona oponašanja koji zapravo određuje sve želje. Naša žudnja nema pred sobom još nikakav jednoznačan objekt, mi žudimo ono što nam primjer žudi. Iz toga neposredno izranja konflikt: budući da jedan želi drugoga preteći, a što ima jedan to većinom drugi ne može imati. Konflikt se penje sve do krvoprolića što s jedne strane podražava na oponašanje tako da u primitivnim društvima koja nemaju pravni sustav za ukidanje krvne osvete, prijeti obostrano iskorjenjivanje cijele skupine. Protusila protiv razularenih agresija ne može biti ideja uma jednog društvenog ugovora u svestranim interesima. Ona se osigurava samo obostranim rasterećivanjem agresija na nekom trećem². Zajedno ubijeni pokazuje se samo pod potezima čija je ambivalencija tipična za nešto što je *sacrum*: zajedno ubijen inkarnira zlo kao i dobro. Zlo, jer se njime ubija konflikt i jer se inače njegovo ubijanje ne bi drugačije moglo i objasniti; dobro, jer je njegova smrt izvor mira.

Prema obredima i predstavkama svetih moći koje to prate ovo postaje pračinjenica religije i društva. Odlučujuće je u funkcioniranju mehanizma žrtvenog jarca, da prava narav (ona ubojstva nevinog bića) ostaje potisnuta iz svijesti. Tom potisnuću služe i ideje kao one o pomirujućem duboko ambivalentnom raspoloženju božanstva. Girard pronalazi posvuda simptome za takva nasilja na temeljnim porecima, koji su nama »sveti«. On posvuda pronalazi i moć potiskivanja, osim u Evanđeljima ili još preciznije u izvještaju o mucu Isusovoj³. I preko djelomičnog preslikavanja po starom motivu žrtvovanja ovdje po prvi puta obilato postaje jasno: svako je žrtvovanje ubojstvo; ambivalentna narav temelja bitka je produkt interesirajućih projekcija.

Girardovo prihvaćanje evanđeoskog desakraliziranja nasilja uvire u pledoaje za nenasilnost odnosa, u malim i u globalnim mjerilima. On se nada, da prekrivanje umanjuje onaj od sebe nesvjesni mehanizam žrtvenog jarca, ono za oponašanje podražavajuću fascinaciju - nasilnost. Ostaje ipak pitanje da li je to nadanje dovoljno realistično kao i pitanje da li faktički samo

¹ Djelo: *La violence et le sacre*, 1972.

² Mehanizam žrtvenog jarca.

³ *Les choses cachees depuis du monde*, 1978.



nedovoljno verificirajuća globalna hipoteza može zadovoljiti zahtjev na strogu spoznaju. Pitanje se odnosi na specijalnu teoriju koju je Girard predstavio, ali također i na njegov metodološki priključak koji predlaže nadomjestak iz evidencije polazeće filozofije po empirički-hipotetičkim skicama.